

Gemeenteraad van Nijkerk
Postbus 1000
3860 BA NIJKERK

Uw brief van		Ons kenmerk	1273415
Uw kenmerk		Bijlage	
Datum	28 april 2022	Behandeld door	M. van Druiften
Onderwerp	Stand van zaken transformatie Wmo Inkoop	Team	Adviseurs Dagelijks Leven

Geachte heer, mevrouw,

Met deze raadsinformatiebrief willen wij u graag een update geven over het proces rondom de implementatie van het beleidsplan Inkoop & contractmanagement Wmo 2015 "*Naar een transparante en concrete inkoop*".

Inleiding

In 2021 is een start gemaakt met de uitvoering van het beleidsplan. In oktober 2021 bent u in een raadsinformatiebrief, met kenmerk 1202181, geïnformeerd over de vaststelling van dit beleidsplan. De uitvoering ervan heeft al mooie resultaten opgeleverd. Hieronder zullen wij een aantal maatregelen toelichten die gerealiseerd zijn.

Verordening en beleidsregels

De verordening en de beleidsregels Wmo zijn aangescherpt en in lijn van de transformatie en taskforce opdracht opgesteld. Deze documenten zijn in december 2021 vastgesteld en operationeel vanaf 1 januari 2022. In de verordening zijn de kwaliteitseisen opgenomen voor de uitvoering van de Wmo voorzieningen. Deze gelden voor zowel de zorg in natura (ZIN) als ook de PGB voorzieningen. De criteria zijn noodzakelijk voor het kunnen sturen en handhaven van de kwaliteit van de geleverde zorg. Vanuit de kwaliteitsmedewerkers, uitvoering Wmo, is ingezet op het bekender maken en trainen van het gebruik van de verordening en beleidsregels door de consultants. Op die manier kunnen zij deze nog beter toepassen bij de beoordeling van de aanvragen.

Ook vindt er nu per kwartaal een monitoring en evaluatie plaats met beleid, kwaliteit en uitvoering.

Aangepaste inkoopcontracten

In het najaar van 2021 hebben diverse gesprekken met aanbieders plaatsgevonden. Hierbij is ingezet op het in beeld krijgen van de contractanten en hun diensten.

Tijdens deze overleggen is gesproken over hoe we meer resultaatgericht kunnen gaan werken, over mogelijkheden tot het anders en goedkoper organiseren van de zorg, over de tarieven en zijn vervolgens de benodigde aanpassingen in het contract verwerkt. Het nieuwe contract is door beide partijen ondertekend en van kracht per 1-1-2022. Het contractbeheer heeft inmiddels een accuraat en actueel overzicht van de gecontracteerde aanbieders in aantal en diensten.

Aanstellen contractmanager inkoop Wmo

In december 2021 hebben we een nieuwe contractmanager geworven welke per 1 januari 2022 van start is gegaan. Samen met de contractbeheerder zullen zij in 2022 verdere stappen maken bij de inrichting van het contractleveranciersmanagement. Denk hierbij aan het inrichten van een digitaal beheerssysteem, het consequent en frequent voeren van accounthoudergesprekken en sturen op kwaliteit en doelmatigheid.

Wmo Toezicht

Naast de reguliere kwaliteitsonderzoeken hebben we VGGM¹, als toezichthouder voor de gemeente Nijkerk, gevraagd Quikscans uit te voeren. De Quikscan is een verkorte variant van een kwaliteitsonderzoek, waarin geselecteerde eisen worden getoetst. Het doel van de Quikscan is om op een efficiënte en effectieve wijze een inschatting te kunnen maken of een volledig kwaliteitsonderzoek (proactief toezicht) nodig is.

De komende twee jaar zullen alle aanbieders worden gecontroleerd op het voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. De VGGM start eind april met het uitvoeren van de eerste onderzoeken. De Quikscans bij aanbieders die in meerdere gemeenten diensten leveren, kunnen worden gecombineerd. Dat betekent dat, in overleg met de VGGM is besloten, bij die aanbieders één onderzoek uit te voeren en de kosten ervan te delen onder de betreffende gemeenten. Op die manier is het minder belastend voor de aanbieders, werkt het efficiënter voor de toezichthouder en is kostenbesparend voor de gemeente. Daarnaast zullen de reguliere kwaliteitsonderzoeken eveneens parallel worden uitgevoerd.

Productenboek

Het spreken van dezelfde taal is belangrijk bij zowel de indicering, de uitvoering als de monitoring en sturing. Daarom zijn alle voorzieningen Wmo beschreven in het productenboek. Het betreft de voorzieningen begeleiding, dagbesteding, hulp bij huishouden, Wmo vervoer en kortdurend verblijf. Het productenboek is onderdeel van de overeenkomst en wordt daarom toegevoegd aan het contract.

¹ VGGM = Veilig- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Datagericht werken

In het afgelopen jaar is gewerkt aan de inrichting van het datagericht werken. Hiervoor zijn indicatoren, de zogenaamde KPI's², vastgesteld. De data zijn geanalyseerd en is gebruikt om op uitvoeringsniveau de indicatie aan te scherpen. Momenteel wordt gewerkt aan een dashboard, zodat we snel en makkelijk inzicht hebben in de laatste stand van zaken.

In een datagericht overleg Wmo worden de ontwikkelingen bijgehouden. In dit overleg zijn beleid, kwaliteit en uitvoering vertegenwoordigd. Indien nodig zal actie ondernomen worden om bij te sturen.

Infographic verordening

Naar aanleiding van de vaststelling van de verordening in december 2021 zijn we aan de slag gegaan met het ontwikkelen van een Infographic. Het doel van de Infographic is om voor de inwoner op een heldere en duidelijke wijze het proces rondom de aanvraag en de belangrijkste uitgangspunten uit de verordening te beschrijven.

Deze Infographic gaan we binnenkort met de Sociaal Domeinraad bespreken en de gemeentelijke uitvoering zal de Infographic in de praktijk gaan testen. De testfase levert input op dat verwerkt zal worden in een definitief concept. Naar verwachting zal dit in het najaar gereed zijn.

Wij zullen u hierover te zijner tijd informeren.

Ontwikkelingen inkoop Wmo

Handhavingsbeleid

Een belangrijk middel om te sturen op doel- en rechtmatigheid van de zorg is een handhavingsbeleid. Het handhavingsbeleid en het handhavingsprotocol biedt een handvat om te handhaven op de gewenste kwaliteit. In het eerste half jaar van 2022 werken we aan dit beleid dat ter vaststelling aan u zal worden voorgelegd. De verwachting is dat het beleid voor de zomer aan u ter vaststelling wordt voorgelegd. Na het zomerreces zullen we dan kunnen starten met het implementeren en het strakker sturen op de handhaving.

Tarievenonderzoek

In de overlegtafels, die eind 2021 hebben plaatsgevonden met aanbieders, is aangegeven dat de huidige tarieven niet meer te handhaven zijn. De aanbieders beroepen zich op de wet AMvB reële tarieven³. Zij geven hierbij aan dat de gemeente in de afgelopen jaren bij het indexeren onvoldoende rekening heeft gehouden met de verhoogde zorgkosten, o.a. als gevolg van de ontwikkelingen van de lonen en loonkosten.

² KPI = de afkorting voor kritieke prestatie-indicator. De Engelse term is key performance indicator. Met kritieke prestatie-indicatoren meten we de prestaties. Ze maken de voortgang meetbaar en concreet.

³ In 2017 is de AMvB "Reële prijs Wmo" aangenomen op grond waarvan gemeenten verplicht zijn een reële prijs te betalen voor zorgverlening in het kader van de Wmo. Die AMvB geldt in ieder geval wanneer Wmo-zorg wordt ingekocht via een aanbesteding. De reële prijs voor een Wmo-voorziening moet in ieder geval zijn gebaseerd op de volgende zes (niet-limitatieve) kostprijscomponenten: de kosten van de beroepskracht, redelijke overheadkosten, kosten voor niet productieve uren van de beroepskrachten als gevolg van verlof, ziekte, scholing en werkoverleg, reis-en opleidingskosten, indexatie van de reële prijs voor het leveren van een dienst en overige kosten als gevolg van door de gemeente gestelde verplichtingen voor aanbieders waaronder rapportageverplichtingen en administratieve verplichtingen.

Het uitgangspunt is altijd geweest dat de AMvB niet geldt voor de inkoopmethodiek Open House. De begroting is dus altijd leidend geweest voor de jaarlijkse indexering van de tarieven inkoop Wmo. De Hoge Raad heeft echter in oktober 2021 bevestigd dat de AMvB reële prijs ook voor de inkoopvorm Open House geldt. Daarmee zijn gemeenten altijd verplicht reële tarieven vast te stellen voor Wmo-voorzieningen, ongeacht de keuze voor een inkoopprocedure. De AMvB heeft betrekking op alle Wmo voorzieningen met uitzondering van hulpmiddelen en woonvoorzieningen.

Niet alleen in de gemeente Nijkerk speelt deze discussie rondom reële tarieven. In heel Nederland vinden gesprekken met aanbieders plaats. Vanuit de wettelijke verplichting die de gemeente heeft, is besloten in het eerste halfjaar van 2022 een tarievenonderzoek te laten uitvoeren. Het uitvoeren van dit onderzoek levert de gemeente Nijkerk een degelijke en onafhankelijke onderbouwing van reële tarieven voor de Wmo. Daarmee dragen we bij aan een transparante inkoop.

In de wet AMvB reële tarieven zijn spelregels opgesteld voor het bepalen en vastleggen van de tarieven voor inkoop. De belangrijkste zijn:

- Er moeten altijd reële en proportionele tarieven worden vastgesteld, ongeacht de gekozen inkoopprocedure of bekostigingsvorm, zowel bij aanvang van de overeenkomst als bij eventuele verlengingen daarvan.
- Rekening houden met sectorale uitvoeringswerkelijkheid en kostprijs “redelijk efficiënt functionerend” aanbieder.
- Onderbouwen en inzichtelijk maken dat voldaan is aan eisen Wmo2015.

De huidige tarieven zijn daarom ook tot 1 juli 2022 vastgesteld. Op basis van de hierboven beschreven uitgangspunten leidt dat over de verschillende WMO-producten heen tot een gewogen gemiddelde tariefstijging van 3,25% voor begeleiding en dagbesteding. Voor hulp bij het huishouden betreft het een tariefstijging van 4,35%. De uitkomst van het onderzoek zal bepalend zijn voor de vaststelling van de tarieven vanaf 1 juli 2022 tot en met 31 december 2022. Per 1 januari 2023 geldt vervolgens voor alle producten Wmo dat de tarieven geïndexeerd zullen worden met de OVA-index⁴.

De VNG heeft gemeenten verzocht de OVA-index toe te passen. Zij geven aan dat het toepassen van de OVA-index als voordeel heeft dat er meer rust ontstaat met sociale partners, er meer helderheid en eenduidigheid is voor gemeenten bij het contracteren, het een positieve invloed heeft op de krappe arbeidsmarkt in de zorg en het biedt meer zekerheid voor gemeenten en sociale partners over de ruimte die er beschikbaar is voor de arbeidsvoorwaardenontwikkeling.

Financiële effecten

In de begroting voor 2022 is rekening gehouden met een indexering van 1,4% voor de Wmo maatwerkvoorzieningen. Dit percentage wijkt af van de OVA-index van 3,87%. Dit percentage is vastgesteld op basis van de indexering 2022 van 2,74% plus de verhoging vanuit het rijk voor 2022 met 1,13% ten behoeve van de loonsverhoging voor het zorgpersoneel.

⁴ De OVA-index is de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling en is bedoeld om een marktconforme arbeidsvoorwaardenontwikkeling mogelijk te maken in de zorg. De OVA wordt berekend met objectieve cijfers van het CPB.

Het kabinet heeft 675 miljoen euro extra beschikbaar gesteld voor de zorgsalarissen vanaf 2022. Hiervan is € 94 miljoen euro bestemd voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg.

Een ophoging van dat budget met 1,13% komt overeen met ongeveer € 94 miljoen, waarvan € 14 miljoen voor beschermd wonen.⁵ Het definitieve OVA- percentage voor 2022 wordt in het voorjaar bekend.

Extra kosten

Op basis van het gewogen gemiddelde van 3,25% tariefstijging en bij gelijke omstandigheden is een inschatting gemaakt van de verwachte extra kosten van ongeveer € 75.000 vanaf 2022 als gevolg van de verhoging van de tarieven. Dit kan nog iets oplopen als uit het onderzoek blijkt dat de tarieven niet reëel zijn en deze naar boven bijgesteld moeten worden.

Van de andere kant is bij het vaststellen van het tarief en bij de toezegging voor het kostprijsonderzoek, de afspraak gemaakt dat we gaan inzetten op strenger indiceren en het terugbrengen van het volume. Dit zal naar verwachting daadwerkelijk leiden tot minderkosten. Hierdoor zijn de daadwerkelijke, gesaldeerde meerkosten, op dit moment moeilijk in te schatten.

De te nemen maatregelen werken we in 2022 verder uit in het kader van de taakstellende besparingen i.k.v. de taskforce SD. Deze maatregelen hebben betrekking op zowel strenger indiceren aan de toegang als ook het monitoren van de doelmatigheid van de ingezette ondersteuning en het zo licht en kort mogelijk inzetten van de zorg.

De verwachte extra kosten, ten gevolge van de verhoogde tarieven enerzijds en het doorvoeren van mitigerende maatregelen anderzijds verwerken we uiteindelijk in de Berap en waar nodig de VJN en programmabegroting.

Risico

De verhoging van de tarieven leidt tot een toename van de Wmo kosten. Gelet op de taskforceopdracht is dit niet een gewenste ontwikkeling. Een budgettekort is volgens de wet echter geen reden om geen reële tarieven te betalen. Dat betekent dat extra inzet nodig is om, samen met aanbieders, te onderzoeken naar mogelijkheden om de kostenstijging op te vangen. Te denken valt aan bijvoorbeeld het terugbrengen van het volume.

Het uitgangspunt zal zijn dat de geboden ondersteuning zo kort mogelijke en zo licht mogelijk wordt geboden. Het komende jaar gaan we nader onderzoeken welke maatregelen we kunnen inzetten om de kostenstijging te beperken. Informatie hierover zal integraal worden meegenomen in de terugkoppeling van de taskforce opdracht van het sociaal domein.

⁵ Het grootste deel van het beschikbaar gestelde budget van € 80 miljoen landt in de Algemene Uitkering. Dit wordt verdeeld via het subcluster Jeugdhulp, subcluster Wmo 2015 en subcluster Huishoudelijk hulp. De verdeling tussen deze drie subclusters vindt naar rato van de omvang van de clusters plaats. Hierbij zijn de budgetten uit de decentralisatie-uitkeringen Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang meegewogen bij het subcluster Wmo 2015. Bij het subcluster Jeugdhulp is de integratie-uitkering voogdij en 18+ meegewogen. De overige € 14 miljoen landt in de integratie-uitkering Beschermd Wonen. Deze zal als ophoging bij de loon- en prijsbijstelling 2022 in de meicirculaire 2022 worden verwerkt.

Een andere factor om rekening mee te houden is dat een aantal aanbieders heeft aangegeven dat bij het vasthouden van het huidige tarief, daarmee niet meebewegen in de prijsontwikkelingen in de zorg, zij hun contract zullen opzeggen. Als het aanbod kleiner is dan de vraag kan dit leiden tot wachtlijsten. Het is dan niet mogelijk direct passende zorg in te zetten voor onze inwoners.

Het niet vaststellen van AMvB reële tarieven, houdt in dat de gemeente niet in overeenstemming met de wetgeving inkoopt. In het kader van het zorgvuldigheidsbeginsel, is het aan te raden op hoofdlijnen de afwegingen inzichtelijk te maken aan de (potentiële) aanbieders. Mogelijk bijkomend voordeel van deze transparantie is dat (potentiële) aanbieders de keuzes begrijpen en accepteren en waardoor vragen of zelfs procedures kunnen worden voorkomen.

Het doel AMvB is tenslotte niet dat wordt gekomen tot een voor alle (potentiële) aanbieders kostendekkende prijs, maar dat wordt gekomen tot een kostprijs die voor een redelijk deskundige en goed opererende aanbieder kostendekkend is.

Landelijke ontwikkelingen

Tenslotte was er, na het bekend worden van het nieuwe regeerakkoord, de hoop dat het nieuwe kabinet op korte termijn actie zou ondernemen om de aanzuigende werking van het abonnementstarief tegen te gaan. Echter gaat pas op zijn vroegst vanaf 1 januari 2024 voor de huishoudelijke hulp het Wmo-abonnementstarief op de schop. Er moet dan een 'eerlijkere eigen bijdrage' komen voor de huishoudelijke hulp. Het Rijk heeft te kennen gegeven voor het zomerreces hierover meer duidelijkheid te verschaffen.

Berap

De uitkomsten van het tarievenonderzoek verwachten wij na het zomerreces met u te kunnen delen. Dat betekent dat er ook meer inzicht is in de structurele financiële effecten. Over de gevolgen ervan zullen wij u informeren in de Berap en de programmabegroting 2023 - 2026.

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,
de loco-secretaris,

de heer C.D.H. van Hoeve

de burgemeester,

de heer mr. drs. G.D. Renkema